

Fodor István Ferenc

„Az a törekvésünk, hogy a Jászsággal kapcsolatos helytörténeti és néprajzi kutatások anyagából, eredményeiből időnként egy-egy füzetrelvalót közreadjunk...Abban is reménykedhetünk, hogy ez a szerény publikálási lehetőség, amelynek feltételei kialakultak, még szélesebb körben serkentője lesz majd a további anyaggyűjtő és feldolgozó munkának.”

IN MEMORIAM TÓTH JÁNOS

(1934 – 2007)

Tóth János jászberényi nyugalmazott múzeumigazgatóra emlékezve mottóként az általa írott fenti sorokat választottam. Nem véletlenül; ő volt a ma is híres honismereti mozgalom atyja a Jászságban, s a fenti sorokat 1967-ben írta a Jászsági Füzetek első számának bevezetőjeként. Az általa beajánlott sorozat ma a 41. számánál tart, s a legrangosabb jász-sági kiadvánnyá vált az elmúlt 40 év alatt, melynek kötetei között László Gyula professzortól Molnár Istvánig, vagy éppen szerénységemig a legszélesebb szerzői skála található meg. Egy a lényeg: a színvonal és az indításkor meghatározott cél tartása.

Tudjuk-e még ki volt Tóth János, hiszen élete utolsó 12 évében eltűnt szemünk elől betegsége miatt. Testileg igen, szelleme azonban ma is köztünk van.

Turán született az azóta kisvárossá növekedett nagyközségben. Milyen érdekes, hogy Sára Sándor filmrendező is ott született, aki szintén a hagyományok jeles őrzője napjainkig. Hozzá ifjúkori jászberényi emlékek fűződnek, míg Tóth János már munkára kész fiatalemberként lépte át a város határát és a Jász Múzeum küszöbét, 1958-ban, friss diplomásként. Ortutay Gyula ajánlásával vette át a múzeum vezetését, s azt 35 éven át élete egyetlen munkahelyeként el sem hagyta. Teherbírásánál csak a szerénysége volt nagyobb: mindenben szívesen segített, mindenről szívesen beszélt, csak magáról nem.

Akkoriban még a Jász Múzeum egyszemélyes volt, minden gond az ő vállát terhelte, s bizony a számtalan előd sokféle stílusa után kellett kialakítani egy új rendet. Nem véletlen, hogy a megemlékezést a honismereti munkával indítottam. Alig kezdte el jászberényi munkáját; amikor az 1960-as évek legelején meghirdették

a honismereti mozgalmat. Jászságszerte gombamódra alakultak a honismereti szakkörök, jöttek létre a helytörténeti gyűjtemények. Én 1966-ban kerültem kapcsolatba János bátyámmal, amikor én is bekapcsolódtam a mozgalmába. Utána kultúrigozgatóként, szakkörvezetőként még szorosabb lett a kapcsolat, így tudom, hogy mennyit tett ezért a munkáért. Sokszor a „villámhárító” szerepét kellett betöltenie köztünk és azok között, akik nem szerették ezt a mozgalmat, de ezt is felvállalta. A jákóhalmi szakkör születésénél is ott volt már 1963-ban, ugyanúgy, mint a többiekénél. Régi – de nekünk még szép álomként várt – vitrinekkel segítette kiállításainkat, melyek még ma is funkcionálnak.

Munkáját rangos díjakkal ismerték el: megkapta a Jász-Nagykun-Szolnok Megyéért díjat, Jászberény Pro Urbe díját, Tura pedig díszpolgárává választotta.

Súlyos betegsége – nyugdíjba vonulásakor – ha ágyhoz nem is, de házhoz kötötte, így '94 után már kikerült a város kulturális nyüzsgéséből.

Vándor! Ha betévedsz Jászkisér, Jászágó, Jászfákóhalma, Jászapáti, Jászdózsa, Jászfényszaru és más jász települések gyűjteményébe, tájházába, ha kezdedbe veszel egy Jászsági Füzetet, netán beletekintesz a Jász Múzeum adattárába; mindenhol, a honfoglaláskori szablya mögül, a sorok közül, az adatok halmazából Tóth János tekint Rád! Gondolj rá féltőn, szeretettel, ahogy mi – tanítványai – tesszük.

Uferné Sárközi Ágnes

BOCSKAI SAPKÁS LEÁNYGIMNAZISTÁK

Diákéveim emlékeiből

Számomra a legfontosabb feladatok közé tartozik – a mesterek iránti tisztelet. Nem szabad az életünket anélkül mögöttünk hagyni, hogy hálánkat ne fejezzünk ki azok iránt, akiket szívből tisztelünk. Ehhez nem nagy szavak kellene, de legalább egyszer az életben meg kellene ezt mondani nekik. (Részlet Stephan Zweig Maxim Gorkijnak írt leveléből.)

Nézegetvén az 1956/60-as Állami Általános Leánygimnáziumi tablóképemet, amelynek felső sorában, mint mindig az igazgatók, és a pedagógusok láthatók, az alattuk lévő sorokban pedig az egyforma ünneplőbe öltözött diákok, és csaknem ötven évet visszarepülnek gondolataim. Nagyon szép szokás ez, és egy valóban történelmi kép, hiszen azt az időszakot tükrözi, amelyben akkor éltünk. Kiegészítik ezt az évente elkészített csoportképek, melyek segítségével kisebb-nagyobb emlékfoszlányok lebegnek szemeim előtt.

A mi igazgatónk két éven át a városban jól ismert, neves pedagógus Andrási Béla volt, később pedig a Jászságot kutató Kiss József. Gyakran változó osztályfőnökeink pedig sorjában: Kaszás Gyula, majd őt követte Szegedi János, végül Detki Kálmán tanár urak voltak. Nevelőkként többek között a legtöbb időt a következők töltötték velünk: Szombathy Miklós (matematika), Rác István (matematika), Berke Istvánné (magyar nyelv), Tóth János, Császtvai István (történelem), Szegedi Jánosné (testnevelés), Tukora János (természetrész), Sáros András (művészettörténet), Legeza Pál (kémia), Balogh János (latin), Fábíán Zoltán (logika, pszichológia). Sokukra ugyanaz vonatkozik mint az általános iskolai tanítóinkra, tanárainkra, hogy sokat adtak, és ha valaki megszívlelte igyekezetüket, akkor abból egy „nagy adagot” vitt magával az életbe. Voltak közöttük, akik nemcsak az általuk leadott anyag megtanulásában segítettek, hanem felkeltették érdeklődésünket, ösztönöztek arra, hogy az egyes tárgyakban és bizonyos szellemi értékekben jobban elmélyedjünk. Közülük sajnos néhányan már nem élnek, ezért az utolsó osztálytalálkozónkon emléküknek tisztelegve egy-egy gyertyát gyújtottunk.

Annak idején a gimnáziumban humán tagozatra jártam, szerettem a nyelveket, az irodalmat és a könyveket, de hál' Istennek a természettudomány is érdekelt. Bizonytalan volt, hogy lehet ezen egyáltalán, és ha igen, akkor majd hol lehet nekem továbbtanulnom. Ezért jó volt minden területen a „sarat állnom”, ami jeles érettségimmal sikerült is. Jó lett volna olyan szakma, ahol a nyelvek dominálnak, de